

Boruszyn_3
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	Czarnkowsko-Trzcianecki	
Gmina	Połajewo	PO
Miejscowość	Boruszyn	PO_BO

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	23.10.2012	Miejsce wykonania	Boruszyn
Czas trwania	00:49:11	Forma i wielkość	Plik audio: 11,4 MB
Przeprowadzający	M.S.	Komentarz	

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
PO_BO_024	M	52 lata	Sołtys Boruszyna, zaangażowany społecznie	
Brak kodu	K	Brak informacji		Matka Informatora

Informacje etnograficzne	
<i>Tematyka</i>	<i>Pozyskane informacje (ew. cytaty)</i>
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	„Praktycznie od dawna, nie wiadomo czy to chodzi o bory, bo właściwie dużo lasów dookoła, nie wiem, tak to by się kojarzyło, nie mamy żadnych przekazów na ten temat.”
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstwa)	<p>CZĘŚCI WSI:</p> <p>GÓRKA (najwyższy punkt Boruszyna, tam gdzie kościół i dom Sołtysa), LIPÓWKA (bo lipy rosną), RACHETKI, GĘSI RYNEK, KOSZARY (po pegeerach), KANAŁEK (był kiedyś stawek, zasypany bo śmierdziało), SZCZYPIÓRKA, SKACZEWO (kiedyś SRACZEWO, proboszcz przekształcił)</p> <p>[wszystkie nazwy funkcjonują]</p> <p>POLA:</p> <p>PAŃSKIE (od dawnego majątku), PRZYDATKI (w kierunku na Krosin), BAGNA (podmokłe tereny), OGRODY (wąskie działki pól), AMERYKA (pola piaszczyste, nieurodzajne i część lasu, niewiadomo skąd nazwa i kiedy ją wymyślono)</p>
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	Brak informacji.
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głazów narzutowych)	<p>TYLKO ZABYTKOWE DOMY (jeden do niedawna pokryty strzechą, teraz eternitem – przedwojenny, wpisany na listę zabytków, kiedyś próbowano go oddać do muzeum etnograficznego)</p> <p>PAŁACYK w parku (w kierunku jak się jedzie na Tarnówko)</p> <p>DĄB (na cmentarzu – bardzo stary, ale brak tabliczki)</p> <p>ZABYTKOWY KOŚCIÓŁ</p>
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	<p>CIOTY POŁAJEWSKIE</p> <p>„To już jest tak od lat – nawet powstały tam takie imprezy cykliczne, młodzież się przebierają i odtwarzają różne inscenizacje.”</p>

Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.	
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe		
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	<p>„Jak się idzie tym brukiem w dół koło stodoły tak zawsze mówili [że straszy]. Kiedyś też w lesie między Młynkowem a Boruszynem, mówili że tam niby straszyło, ale kto straszy, co straszy, nie wiadomo. Jak się szło to gałęzie pękały, trzaskało coś, ale nikt nic nie widział, żeby coś przybliżyć, że na fakcie, pogłoski.”</p> <p>GÓRKA DUCHOWNA (na dawnych polach księży)</p> <p>[O Nowaku – kolarzu, który mieszkał w Boruszynie – wyruszył na 5-letnią podróż rowerem po Afryce. Organizuje się trasy rowerowe śladami Nowaka.]</p> <p>[Informator poleca zajrzeć do książki Bogdana Garsteckiego o Boruszynie]</p>	
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne		
1	św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)	Brak informacji.
2	św. Marcina/11 listopada	Brak informacji.
3	Adwent	Brak informacji.
4	św. Mikołaja (Mikołajki)	Brak informacji.
5	Wigilia	„Tradycyjnie karp czy jakaś ryba, makielki, śledź w śmietanie, ziemniaki, kapusta z grzybami, tradycyjnie, normalnie jak wszędzie.”
6	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	Brak informacji.
7	Sylwester/Nowy Rok	Brak informacji
8	Trzech Króli	„Trzej Królowie tak, przebierają się, mają żłóbek, gwiazdę betlejemską – Kolendę zaśpiewają, jedną zwrotkę, a ja pytam: <i>A drugą?</i> – no nie bardzo im to wychodzi.”
9	Kolędnicy	„Coraz mniej.”

10	MB Gromniczej	Brak informacji.
11	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	Brak informacji.
12	Topienie Marzanny	Brak informacji.
13	Środa Popielcowa	„Było tak w szkołach – wieszano się [woreczki], teraz nie.”
14	Śródpoście	„Olej, już się nie tłoczy – kiedyś tak, ale do dzisiaj można kupić w pobliżu, ryż się siało i do Wągrowca oddawało. Teraz się już nikt nie bawi w to, zanikło, żeby ktoś miał len czy ryż na ten olej.”
15	Niedziela Palmowa	Brak informacji.
16	Triduum Paschalne	<p>WIELKI CZWARTEK</p> <p>„Parafianom i to nie ma uzgodnione tylko tak wyłapuje z kościoła. Czasami to ciężko bo kilku przyjdzie – z dwóch ministrantów, lektor, kościelny – to wychodzi pięciu, to jeszcze do tych dwunastu brakuje – to wtedy wywołuje i czeka i czeka na chętnego [do mycia stóp].”</p> <p>WIELKI PIĄTEK</p> <p>„Za Boże Rany, też już tak mniej – wszyscy lubią dłużej spać. Kiedyś dostawaliśmy [potwierdzenie ze strony matki informatora].”</p>
17	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	Brak informacji.
18	Poniedziałek Wielkanocny	„Na śmigus dyngus chodzili, się przebierali za Diabłów, Niedźwiedzi, murzyli [brudzili sadzą], jeździli bryczką, ale coraz mniej, za naszych lat było bardziej rozpowszechnione. (...) Zbierali jajka, żeby sprzedać, teraz już skupów nie ma – takie tradycje były, kiedyś całą gminę tak objechaliśmy. My to mieliśmy akordeon, gitarę było tak weselej, a teraz. Teraz to leją wodą, jak wszędzie.”
19	Zielone Świątki	Brak informacji.
20	Boże Ciało	<p>PROCESJE</p> <p>„Teraz ten proboszcz co jest co roku zmienia, co roku inną ulicą idzie – za poprzednich to była zawsze ta sama trasa – tą drogą brukowaną w dół. Te same rodziny robiły ołtarze, w tych</p>

		<p>samych miejscach, szło się jedną stroną ulicy, wracało drugą stroną. Teraz ten proboszcz pozmieniał, że się idzie w różnych kierunkach, i nawet nie tylko po twardych drogach tylko po miękkich. Proboszcz ustala kto robi ołtarze, pomagają sobie ludzie – rodzina, sąsiedzi. My na przykład nie robimy nigdy bo nie ma gdzie, ale żona chodzi pomagać. (...) Zawsze wiliśmy taką girlandę, którą się wieszało tutaj koło kościoła przy wyjściu z terenu parafii, teraz już nie. (...) Procesja się zaczyna przy grocie, a kończy obecnie przy ostatniej stacji – nie wraca do kościoła, kiedyś było tak jakoś inaczej, teraz proboszcz wyprowadza, błogosławiństwo i na 4 strony świata.”</p> <p>[zakończenie jest w Tarnówku, stamtąd się bierze gałązki]</p>
21	św. Jana	Brak informacji.
22	MB Zielnej	Brak informacji.
23	MB Siewnej	Brak informacji.
24	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	Brak informacji.
25	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	Brak informacji.
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1	Narodziny i chrzest	<p>(Matka): „[Jak się wywiesza pieluchy] – jest choroba, kokardki czerwone do wózka bo oczarują dziecko.”</p> <p>„Proboszcz zabronił robić takich rzeczy bo to zabobony.”</p>
2	Ślub i wesele	„Oczepiny na weselu – to cały czas jest, ale zmieniają reguły, podobne są, ale różne – zależy od zespołu, [który gra].”
3	Śmierć i pogrzeb	(Matka): „Wstrzymywano zegary i zakrywano lustra czarnym materiałem. [Teraz] umiera i do kostnicy, bo kiedyś to w domu trzymano.”
4	Inne zjawiska	Brak informacji.

<p>Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa,</p>	<p>„Tu u nas akurat nie – w Połajewie jest ten dudziarski raz w roku, w trzecią niedzielę stycznia. U nas była bardzo długo orkiestra dęta w Boruszynie, dopóki kapelmistrz żył. Był organistą w kościele i prezesem straży i łączył to wszystko w taką strażacką orkiestrę. Koło 30 osób było – to nie był mały zespół, zawsze był trzon, co roku młodych brał, uczył w domu nawet, taki był zapalony.”</p> <p>[Sołtys grał w tym zespole na trąbce. Część byłych członków gra w orkiestrze w Połajewie.]</p>	
<p>Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy</p>	<p>Brak informacji.</p>	
<p>III. Tradycje rękodzielnicze</p>		
<p>Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych</p>	<p>„Mój ojciec próbował robić koszyki z wikliny, tak dla siebie.”</p>	
<p>IV. Przejawy religijności tradycyjnej</p>		
<p>1</p>	<p>Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)</p>	<p>[Miejscowymi krzyżami i kapliczkami opiekują się najbliżsi mieszkańcy danego miejsca, zarówno jeśli chodzi o krzyże jak i centralną kapliczkę – Serca Jezusowego, stojącą na środku centralnego placu wsi. O grotę dbają parafianie.]</p>
<p>2</p>	<p>Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)</p>	<p>Brak informacji.</p>
<p>3</p>	<p>Święte figury, obrazy, rzeźby</p>	<p>Figura Matki Boskiej (w grocie skalnej obok kościoła – odbywają się tutaj nabożeństwa majowe oraz różańcowe. Stąd wyrusza procesja w Boże Ciało)</p> <p>Figura Serca Jezusowego (w centralnej części wsi, jedna ze stacji podczas procesji w Boże Ciało)</p>
<p>4</p>	<p>Miejsca kultu religijnego</p>	<p>Brak informacji.</p>
<p>5</p>	<p>Lokalne tradycje pielgrzymowania</p>	<p>PIELGRZYMKI DO LUBASZA</p> <p>„To młodzież raczej szkolna, starsi to raczej już nie.” (Po wojnie się chodziło, kiedyś ksiądz też szedł.)</p> <p>AUTOKARAMI DO CZĘSTOCHOWY</p>

		<p>PROCESJA POJEDNANIA/ZJEDNOCZENIA (wkoło parafii)</p> <p>„I ta za pijoków” (w sierpniu, w intencji trzeźwości)</p> <p>PROCESJA ŚWIATŁA (intencja nieznana – droga ustrojona świeczkami, zniczami)</p> <p>„Wieczorem idą z pochodniami, lampionami.” (ok. 70 osób)</p>
6	Lokalne odpusty	<p>„Odpusty to mamy na św. Andrzeja, koniec listopada, ten proboszcz próbuje robić właśnie w Andrzeja, zawsze było, że w niedzielę jak najbliższą. To jest wieś, tu są różne obowiązki, czy praca, a niedziela to jest niedziela. A w dzień powszedni to różnie, nie ma dużej frekwencji. (...) Obowiązkowo z tradycji, to kiedyś jak byłem dzieciakiem, to wystawiali wielkie drzwi drewniane żeby zrobić stoliczek do handlowania. Dzisiaj każdy jest zaopatrzone w te namiociki, nie-namiociki, rozkładane stoliki, nocowali tu nawet, było coś takiego. Dzieciakom to się bardziej odpust kojarzył właśnie z tymi zabawkami, co sprzedawali. [budy] (...) Ręcznie robione, drewniane korkowce, pistolety na kapiszony, kurki co się naduszało i jajka znosiły, pierniki różne kolorowe, dzisiaj też się nieraz pojawiały – kiedyś to był rarytas, wata cukrowa, piłeczki wypełnione trocinami, na gumce, lalki, pierścionki – to wiadomo że zawsze musiały kupić. Dzisiaj to mniej, bo to w sklepach normalnie, kiedyś się czekało na ten odpust. Przyjeżdżają rano, dzień wcześniej żeby dobre miejsce znaleźć – jak najbliżej kościoła.”</p>
V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie		
1	Dożynki	<p>POWIATOWE DOŻYNKI</p> <p>„No, zaszczyt nas kopnął. W ocenie, bo trudno mnie oceniać jako gospodarzowi, ale dobrze wypadły, były głosy na TAK, impreza się udała. (...) Zaczynają się mszą świętą, akurat w tym roku odbywały się 2 września na dworze, bo ludzi było dużo – nasz kościół by nie pomieścił, odbywała się przy grocie. Z każdej wioski i gminy były wieńce, potem wybierano, który najlepszy, była rywalizacja między nami a Młynkowem – bo były duże wieńce, a z tych pozostałych wiosek mniejsze, także w sumie może trochę odpuściliśmy, że Młynkowo wygrało. Młynkowo co roku robi na powiatowe bo wygrywa w konkursie gminnym. (...) No właśnie to jest najgorsze, bo kobiety to już na 3 tygodnie przed jeździły na pole, ścinały kłosa do wicia i zboża: pszenżyta, żyta, owsy, jęczmień, w takie koszyczki od pomidorów to z 30 albo 40 takich</p>

		<p>koszyczków było. No i wiły potem kilka dni, bo to takie na 2 metry wysokie, szerokie [wieniec]. Teraz akurat był rozbierany z dwa dni temu. Kupa roboty a potem szkoda go rozbierać, bo coś ładnego. (...) Później z kościoła idziemy na plac, tam jest scena rozstawiona, miejsca siedzące, z innych wiosek poprzywozili krzesła, tak żeby tych miejsc siedzących było jak najwięcej. Koło Domu Kultury mamy boisko, także wszystko ładnie zagrało – na boisku były te wszystkie firmy wystawowe, które chciały się wystawić – czy to piekarnie, banki czy rolnicze Odry, po prostu ustawiają się, lokalna grupa działania też, przedstawiają jakieś tam zabawy dla dzieci, konkursy. (...) Powitanie gości przez gospodarza – takiego największego – gospodyni z Młynkowa – wybiera się tak, że sołtys z przedstawicielami dogadują sprawę, to musi być duży gospodarz nie jakiś małorolny. (...) Komisja konkursowa, proboszcz nasz (z Boruszyna), ktoś z powiatu, ktoś kto ma pojęcie i widział tych wieńców trochę. One wszystkie muszą mieć swój wygląd, zarys, z naturalnych materiałów, jak najmniej czegoś sztucznego.”</p> <p>Plan imprezy: [Zespół z Wronek (zaproszony przez M. H. z GOK w Połajewie), wręczenie wieńca Starostom Dożynek, przekazanie wieńca staroście powiatu, dzieli się chleb między Gości, poświęcenie wieńców – później stawia się je na widoku (koło sceny), konkurs wieńców dożynkowych, przemowy, występy dzieci z przedszkoli i szkół, rozstrzygnięcie konkursów (na najpiękniejsza zagrodę, gospodarstwo, najlepszy gospodarz w powiecie, najładniejsza wieś), zabawa do rana, gwiazda wieczoru]</p>
2	Dni gminy/wsi	„Nie organizuje się.”
3	Lokalne festyny	„Nie organizuje się.”
4	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	[Dom Kultury w latach 80. Organizował spotkania teatralne.]